

праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки. 2017. Вип. 75(3). С. 149–153.

3. Шапочка К.А. Підготовка вчителів іноземної мови до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. [Електронний ресурс]. URL: <http://int-konf.org/ru/2014/suchasnij-sotsiokulturnij-prostir-2014-17-19-09-2014-r/877>

Сергій Маловічко

*аспірант кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи
Запорізький національний університет
м. Запоріжжя*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ФАСИЛІТАЦІЙНОГО СУПРОВОДУ ВЕТЕРАНІВ У ГРОМАДІ: ПЕРСОНАЛІЗОВАНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ

Автор представляє результати дослідження, присвяченого розробці та апробації персоналізованої моделі підготовки фахівців соціальної сфери до фасилітаційного супроводу ветеранів у громаді. У тезах обґрунтовано необхідність диференціації навчального процесу на основі вхідного діагностування рівня знань і професійної готовності слухачів. Висвітлено результати вхідного тестування, проведеного серед представників територіальних громад Запорізької області, яке засвідчило суттєву нерівномірність обізнаності щодо ключових аспектів соціального супроводу ветеранів. На основі отриманих результатів здійснено адаптацію навчального контенту до потреб слухачів. Підкреслено ефективність персоналізованої моделі у формуванні фахової готовності до міжсекторальної взаємодії, кризового консультування та ініціювання локальних соціальних ініціатив на рівні громади. Визначено перспективи подальших досліджень у напрямі розширення інструментів моніторингу професійного зростання та запобігання вигоранню фахівців.

Ключові слова: *персоналізована модель навчання, фасилітаційний супровід, фахівці соціальної сфери, ветерани, громада, професійна компетентність, адаптація, післядипломна освіта, вхідне тестування, міжвідомча взаємодія.*

Повномасштабна збройна агресія проти України спричинила не лише стрімке зростання кількості ветеранів війни, але й загострила потребу в їх повноцінній соціальній інтеграції в громади. У цих умовах перед фахівцями соціальної сфери постає завдання надання не лише стандартних соціальних послуг, а й здійснення фасилітаційного супроводу – процесу, що вимагає глибокого розуміння потреб ветеранів, застосування індивідуального підходу, а також здатності координувати міжвідомчу взаємодію в громаді. Проте вітчизняна система професійної підготовки соціальних працівників здебільшого не враховує складність цього завдання та різний рівень вхідних компетентностей фахівців, які залучаються до роботи з ветеранами.

Особливої гостроти проблема набуває в умовах, коли до навчання долучаються представники різних фахових груп (соціальні працівники, психологи, керівники служб, посадовці органів місцевого самоврядування), які мають різні вихідні професійні установки та досвід. Відсутність адаптації освітніх програм до цього різноманіття знижує ефективність навчання і не дозволяє належним чином сформувати комплекс компетентностей, необхідних для реалізації моделі фасилітаційного супроводу.

Класичні підходи до навчання, зорієнтовані на стандартизовану передачу знань, не здатні забезпечити індивідуалізоване реагування на потреби здобувачів освіти та не відповідають вимогам сучасного ветеранського середовища. Ситуацію ускладнює також відсутність широкого впровадження систем вхідного оцінювання компетентностей, що мало б слугувати підґрунтям для побудови персоналізованої навчальної траєкторії.

Ключова проблема, що постає в межах нашого дослідження, полягає в наявності об'єктивної суперечності між зростаючими вимогами до якості підготовки фахівців соціальної сфери, складністю їхніх професійних завдань у сфері ветеранської політики та відсутністю адаптивних освітніх моделей, здатних враховувати рівень початкової компетентності слухачів. Саме ця суперечність і зумовлює необхідність теоретичного обґрунтування та практичного впровадження персоналізованої моделі навчання фахівців соціальної сфери до фасилітаційного супроводу ветеранів у громаді.

У межах проведеного нами дослідження було розроблено та апробовано персоналізовану модель навчання фахівців соціальної сфери, яка базується на попередньому оцінюванні їхнього професійного рівня. Запропонований підхід дозволив адаптувати зміст навчального процесу до

індивідуальних потреб кожного слухача, виходячи з результатів вхідного тестування. Це дозволило подолати типову проблему – суттєву диференціацію рівнів підготовки учасників, які долучаються до навчання з різним досвідом та освітнім бекграундом.

Пілотна програма підготовки була реалізована на базі Центру професійних кваліфікацій Запорізького національного університету. До навчання було залучено слухачів із різних територіальних громад Запорізької області, зокрема представників Центру надання соціальних послуг, Бердянського міського центру соціальних служб, Приморської міської військової адміністрації, Центру надання соціальних послуг Якимівської селищної ради, виконавчого комітету Бердянської міської ради. Учасниками стали фахівці із соціальної роботи, практичні психологи, соціальні педагоги, посадові особи, відповідальні за координацію надання соціальних послуг, а також керівники секторів з питань опіки, піклування та усиновлення.

Вхідне тестування проводилось за тематичними блоками, зміст яких відповідав структурі професійного стандарту фахівця із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб. Зокрема, оцінювались знання у напрямках: нормативно-правове регулювання статусу ветеранів, соціально-правовий супровід, особливості ветеранського підприємництва, медичне забезпечення та реабілітація, соціокультурна інтеграція, цифрові сервіси та діловодство, етика взаємодії, психологічна підтримка та робота із запитом на кризове консультування.

Найменший рівень знань слухачі продемонстрували в питаннях, пов'язаних із забезпеченням житлом, механізмами розвитку ветеранського спорту, підтримкою ветеранського підприємництва, взаємодією з органами державної влади у питаннях зниклих безвісти, а також пенсійним забезпеченням ветеранів за кордоном. Водночас достатній рівень обізнаності був зафіксований щодо етики комунікації, посадових обов'язків фахівця, основ цифрової взаємодії з клієнтом і загальних принципів соціальної роботи.

Урахування отриманих результатів дозволило адаптувати освітню програму відповідно до рівня підготовленості слухачів. Для осіб з нижчим рівнем компетентностей були розроблені модулі, що передбачали покроковий інструктаж, застосування кейсів, інтерактивних вправ і фокусування на нормативно-правових засадах соціального супроводу. Слухачам з вищим рівнем обізнаності пропонувалися завдання, пов'язані з

розробкою моделей міжвідомчої взаємодії, реалізацією інноваційних підходів до соціального супроводу ветеранів, а також розбудовою партнерських зв'язків у громаді.

Результати підсумкових оцінювань засвідчили зростання рівня професійної готовності слухачів до фасилітаційної діяльності. Представники громад, які мали обмежений рівень знань на старті, виявили здатність надавати консультації з питань встановлення соціального статусу ветерана, доступу до пільг та компенсацій. Також було зафіксовано зростання навичок кризового консультування, ініціативність у створенні груп самопомоги, залучення ветеранів до місцевих програм зайнятості, налагодження взаємодії з профільними медичними установами та громадськими організаціями.

Проведене дослідження підтвердило актуальність упровадження персоналізованих моделей навчання у процесі підготовки фахівців соціальної сфери до фасилітаційного супроводу ветеранів у громаді. Виявлена суттєва диференціація початкового рівня професійної компетентності слухачів засвідчила об'єктивну потребу в адаптації змісту, форм і методів навчання до індивідуального профілю кожного учасника освітнього процесу.

Розроблена нами модель, що базується на вхідному діагностуванні знань і компетентностей здобувачів, забезпечила можливість адресного коригування освітнього змісту, гнучкого використання ресурсів, а також цілеспрямованого нарощування професійних навичок. Результати підсумкових оцінювань, фахова активність випускників програми та зміни в їхній практичній роботі з ветеранами підтверджують ефективність персоналізованого підходу до підвищення професійної готовності до фасилітаційної діяльності в громаді.

У процесі реалізації моделі вдалося поєднати нормативну, психологічну, соціокультурну, медичну та управлінську складові підготовки, що відповідає вимогам до комплексної підтримки ветеранів у контексті сучасної соціальної роботи.

Перспективи подальших наукових розробок у цій сфері полягають, насамперед, у поглибленому вивченні механізмів моніторингу динаміки професійного розвитку слухачів після завершення навчання, а також у створенні критеріїв ефективності фасилітаційного супроводу в умовах громади. Важливим напрямом досліджень є також формування системи

підтримки самих фахівців, зокрема у частині подолання професійного вигорання та підвищення психологічної стійкості при роботі з ветеранами.

Окремої уваги потребує інтеграція адаптивної моделі підготовки у контекст післядипломної освіти, що дозволить забезпечити сталість і системність професійного розвитку фахівців соціальної сфери в умовах суспільної трансформації, викликаній війною та її наслідками.

Список використаних джерел

1. Професійний стандарт «Фахівець із супроводу ветеранів та демобілізованих осіб» затверджений наказом Міністерством у справах ветеранів України від 31 грудня 2024 року № 508 (URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/706-ilovepdf_merged_13.pdf)

Михайленко Оксана

кандидат педагогічних наук, доцент

доцент кафедри соціальної роботи та освітніх і педагогічних наук

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шеченка

м. Чернігів

ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ В ЗВО

У сучасному світі стрімких змін і глобалізації вища освіта зіштовхується з необхідністю адаптації до нових вимог ринку праці. Однією з ключових змін є збільшення значущості soft skills, тобто міжособистісних і когнітивних навичок, які допомагають ефективно взаємодіяти з іншими людьми та адаптуватися до нових умов. На сьогоднішній день традиційні методи навчання у закладах вищої освіти (ЗВО) України все ще акцентують увагу на теоретичних знаннях і технічних навичках (hard skills), що не завжди відповідає сучасним вимогам роботодавців і ринку праці. Проблема підготовки фахівців із розвиненими soft skills є надзвичайно важливою як з наукової, так і з практичної точки зору. Наукові дослідження підтверджують, що ефективне використання soft skills сприяє підвищенню продуктивності праці, креативності, інноваційності та командної роботи. З практичної точки зору роботодавці все частіше висувають вимоги щодо наявності у кандидатів розвинених міжособистісних навичок, таких як комунікація, лідерство, адаптивність й емоційний інтелект. На разі